

Inicjatywa Obywatelska Instytutów PAN

Kontakt:

prof. dr hab. Mieczysława Boguś, Instytut Parazytologii PAN, slawka@twarda.pan.pl, tel. 226978973
prof. dr hab. Janusz Boratyński, Inst. Immunologii i Terapii Dośw. PAN, borat@iitd.pan.wroc.pl, tel. 669266920
doc. dr hab. Michał Kokowski, Instytut Historii Nauki PAN, michal.kokowski@gmail.com, tel. 501841723
doc. dr hab. Marian Srebrny, Instytut Podstaw Informatyki PAN, marians@ipipan.waw.pl, tel. 226142785

=====

Kraków-Warszawa-Wrocław, 11.06.2010

PYTANIE DO KANDYDATÓW NA PREZYDENTA RP

W programach wyborczych kandydatów znajdujemy tylko pojedyncze słowa adresowane do świata nauki. A w tworzonym obecnie prawie dotyczącym nauki jest wiele bardzo złych i niesprawiedliwych rozwiązań. Pytania które stawiamy wypływają z uchwalonego 30 kwietnia b.r. pakietu ustaw o nauce.

W zarysach programów obu głównych kandydatów czytamy:

Bronisław Komorowski: „*Patriotyczne myślenie o przyszłości to także dbałość o usuwanie barier rozwoju, wspomaganie polskiej nauki i polskiego systemu edukacyjnego oraz współpracy nauki z gospodarką. Chcę budować przestrzeń do obywatelskiej debaty nad najważniejszymi dla kraju sprawami, mobilizować środowiska polityczne, naukowe, eksperckie do wspólnej dyskusji nad wypracowaniem najlepszych dla polskiej rzeczywistości prawnej, gospodarczej, dla dobrobytu obywateli.*”

Jarosław Kaczyński: „*Trzeba lepiej troszczyć się o naukę, kulturę, bo zaniedbania w tych dziedzinach będą trudne do odrobienia*”.

Chcielibyśmy zapytać w związku z tym, czy Szanowny Pan Kandydat wie, że:

1. Poziom finansowania nauki w Polsce jest pięciokrotnie niższy niż średnia europejska.

W kwietniu 2008 zapowiedziany został przez Premiera Donalda Tuska stały wzrost nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe do poziomu 2% PKB w roku 2013. Tymczasem w obecnych planach rządu deklarowane jest podniesienie poziomu finansowania nauki z 0.36% PKB w 2008 do 0.42% w roku 2013. Ta niewiarygodna zmiana założeń utrzymuje naukę Polską na kolejne lata w dramatycznej sytuacji pariasa Europy w tej dziedzinie i znacząco utrudnia innowacyjny rozwój gospodarki polskiej. Średni poziom finansowania nauki w UE wynosi 1.9% PKB, a w krajach o podobnej do nas przeszłości gospodarczej - Czechach i Słowenii - odpowiednio 1.47% i 1.66%.

2. Poziom wynagrodzeń pracowników w wielu najlepszych Instytutach Polskiej Akademii Nauk ulega dalszej istotnej degradacji (na mocy art. 104 ustawy o PAN z 30 kwietnia b.r.).

Już obecnie w niektórych Instytutach PAN profesorowie otrzymują wynagrodzenie zasadnicze w oszałamiającej wysokości 2770 zł brutto. (Dla porównania Powiatowe

Urzędy Pracy oferują zarobki brutto na stanowiskach: sprzątaczką 2000 zł, pomoc kuchenna 2800 zł, sprzedawca kasjer 2500 zł). Minimalne wynagrodzenia zasadnicze pracowników naukowych w PAN są obecnie niższe o około 900-1200 zł od wynagrodzeń pracowników szkół wyższych na tych samych stanowiskach.

W uzasadnieniu do rządowego pakietu ustaw reformujących naukę zapowiadano: „*W zakresie zatrudniania pracowników naukowych PAN (...) ujednolicenie przepisów ustawy o PAN z przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym.*” Tymczasem ustawa o Polskiej Akademii Nauk z 30 kwietnia 2010 nie tylko nie ujednoliciła zasad wynagradzania lecz wręcz pogorszyła sytuację finansową pracowników instytutów naukowych PAN. Według artykułu 104 ustawy o PAN z 30.04.2010 płace wysoko wykwalifikowanej kadry naukowej Polskiej Akademii Nauk będzie ograniczała od dołu na wszystkich stanowiskach jedynie ustawowa płaca minimalna (obecnie 1317 zł brutto), podczas gdy system wynagradzania pracowników naukowych szkół wyższych ma wbudowany mechanizm waloryzacji. Art. 104 i 85 nowej ustawy o PAN oznaczają w praktyce obniżenie zarobków w wielu Instytutach PAN o około 2000 zł rocznie.

3. W Instytutach Polskiej Akademii Nauk pracuje łącznie około 8000 osób, które wywierają znaczący wpływ na rozwój nauki w Polsce.

Najwyższą kategorię naukową ma bowiem aż 89% wszystkich instytutów PAN (i 40% wszystkich ocenianych placówek). Ponadto studia doktoranckie prowadzone w instytutach PAN charakteryzują się najwyższym poziomem kształcenia weryfikowanym przez stosunek grantów na doktorat, oraz specjalnych programów dla najlepszych doktorantów: START i Premier. Pomimo tego Rząd zamierza kosztem pracowników Instytutów PAN realizować oszczędności w finansowaniu nauki w Polsce.

4. Blokowanie dochodów pracowników naukowych PAN na najniższym poziomie wiąże się z systemem finansowania jednostek naukowo-badawczych PAN, którego poziom w ciągu ostatnich ośmiu lat ulegał tylko niewielkim zmianom.

Wyjaśnimy to na przykładzie dotacji, którą otrzymał w 2010 roku Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN we Wrocławiu. Jak wiadomo, dotacja tego rodzaju przeznaczona jest nie tylko na wypłacanie wynagrodzeń, ale również na prowadzenie badań naukowych, laboratoryjnych, obsługi administracyjnej z jednostkowymi kosztami mediów, utrzymania budynku, napraw i remontów, etc. Całkowita wielkość dotacji w przypadku tego instytutu wyniosła w 2010 roku około 9,6 mln złotych (tj. około 800 tys. miesięcznie), co w przeliczeniu na 198 osób zatrudnionych w tym Instytucie (na stanowiskach technicznych, administracyjnych i naukowych od doktorantów do profesorów) daje średnio kwotę 4040 zł miesięcznie na jednego pracownika na ogół wydatków.

Dla porównania w ustawie budżetowej dla Narodowego Centrum Nauki wyłącznie na wynagrodzenia 85 pracowników (od dyrektora po kierowcę) przewidziano 8,5 mln zł (tj. miesięcznie ok. 708 tys.), co oznacza, że na jedną osobą zatrudnioną w tej instytucji przypada **tylko na wynagrodzenie** (z pochodnymi) średnio kwota brutto ok. 8300 złotych.

Tymczasem Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN należy do pierwszej kategorii jednostek naukowych, zdobył tytuł Centre of Excellence. Fakt, że instytut wykazuje bardzo dobre wyniki naukowe i wysoką aktywność zawdzięczamy tylko środkom konkursowym.

Jednostka naukowa może być konkurencyjna i skuteczna w konkursowym systemie rozdziału środków na działalność naukową, zarówno na poziomie krajowym jak i europejskim, tylko posiadając trwałą bazę materialną i kadrową. Do realizacji tego zadania służy dotacja statutowa.

Co więcej, np. projekty w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (również realizowane w tym Instytucie) wymagają, aby po ustaniu finansowania konkursowego jednostka samodzielnie podtrzymywała aktywność oraz wskaźniki wygenerowane przez projekt, w tym wskaźniki zatrudnienia przez okres kilku lat.

Po przedstawieniu ogólnej sytuacji chcielibyśmy zapytać Kandydata:

1. Jak będzie realizował zadeklarowane wspomaganie polskiej nauki, wpływał na poziom finansowania Nauki jako całości a przede wszystkim instytutów Polskiej Akademii Nauk?
2. Czy możemy liczyć na poparcie Kandydata w sprawie nowelizacji ustawy o Polskiej Akademii Nauk a w szczególności artykułu 104 dotyczącego wynagrodzeń?
3. Ostatnio rząd Niemiec ogłosił pakiet oszczędnościowy, zgodnie z którym do 2014 roku oszczędności budżetowe wyniosą 80 mld euro. Oszczędności zostaną poczynione w administracji państwowej, obronności, wydatkach socjalnych, ale nie w finansowaniu nauki. Czy nasze Państwo nie powinno czerpać przykładu z sąsiadów i wreszcie przestać czynić oszczędności na nauce?